Bouwsteen ten behoeve van de VHR-opgave

Soorten van de Vogelrichtlijn[1] voor zover betrokken bij de instandhoudings-doelstellingen voor Natura 2000-gebieden

A103 Slechtvalk[2] *Falco peregrinus*, niet-broedvogel *(Versie oktober 2024)*

Deze bouwsteen richt zich op de Slechtvalk in de hoedanigheid van niet-broedvogel, in de praktijk vooral een overwinteraar. Bij de sterk in omvang toegenomen Nederlandse broedpopulatie (190-210 broedparen) gaat het voornamelijk om standvogels, maar deze populatie wordt van augustus tot in april aangevuld met doortrekkers en overwinteraars uit Noord-Europa. Doortrek en overwintering is in Nederland al eeuwen een in het oog springend fenomeen. Zo kwamen tot ver in de 19e eeuw Britse valkeniers elk najaar naar Nederland om Slechtvalken te vangen. De 500-800 vogels die in Nederland overwinteren, keren jaarlijks naar dezelfde overwinteringsplekken terug. Vooral open waterrijke gebieden zoals het Waddengebied en de Zuidwestelijke Delta oefenen dan een grote aantrekkingskracht uit. Hier staan eenden, steltlopers en meeuwen op het menu die met drieste achtervolgingsvluchten worden bemachtigd. Buiten wetlands heeft de Slechtvalk het vooral op duiven gemunt. In de winter verblijft ongeveer 2% van de Europese (minus Russische) populatie in Nederland, waarvan de helft bestaat uit noordelijke overwinteraars.

I. Advies uit de bouwsteen

Landelijk doel[3]

Vigerend landelijk doel (zie doelendocument, ministerie van LNV 2006) *Behoud omvang en kwaliteit leefgebied met een draagkracht voor een populatie van gemiddeld 180 vogels (seizoensmaximum).*	180 vogels (seizoensmaximum)
Voorgestelde nieuwe landelijke doel 2050 *Behoud omvang en kwaliteit leefgebied voor behoud populatie van ten minste 270 vogels (seizoensgemiddelde[4]), waarmee een gunstige Staat van Instandhouding wordt behouden.*	270 vogels (seizoensgemiddelde)
Gunstige Referentiewaarde Populatie *Omvang populatie behorende bij de toestand waarin een populatie in ons land in een ecologisch 'gezonde' situatie verkeert (zie Vogel et al. 2021).*	270 vogels (seizoensgemiddelde)
Huidige populatieomvang *Gemiddeld aantal vogels in de periode 2014/15-2019/20 (seizoensgemiddelde).*	270 vogels (seizoensgemiddelde)

Voorstel voor regionale opgave

Het aantal vogels per regio (provincies en rijkswateren) en de regionale opgaves voor 2050 zijn in tabel 1 weergegeven. Voor de provincies is dit exclusief het aandeel rijkswateren. In deze bouwsteen zijn de rijkswateren gedefinieerd als het voortouwgebied[5] van Rijkswaterstaat (RWS). Omdat er voor de Slechtvalk als niet-broedvogel geen aanvullende landelijke opgave is, is er ook geen aanvullende regionale opgave. In beginsel kan dan worden gestuurd op behoud, waarvoor informatie over de actuele regionale aantallen houvast biedt. Hierbij dient te worden aangetekend dat het in de meeste regio's in

---

[1] Richtlijn 2009/147/EG van het Europees Parlement en de Raad van 30 november 2009 inzake het behoud van de vogelstand (PB 2010, L 20), zoals laatstelijk gewijzigd bij verordening (EU) nr. 2019/1010 van het Europees Parlement en de Raad van 5 juni 2019 (PB 2019, L 170).

[2] Genoemd in bijlage I van de Vogelrichtlijn.

[3] Het vigerend landelijk doel is niet zonder meer te vergelijken met het voorgestelde nieuwe landelijke doel. Bij het voorgestelde nieuwe landelijke doel is gebruik gemaakt van sinds 2006 beschikbaar gekomen nieuwe gegevens en informatie, correcties en voortschrijdend inzicht m.b.t. de in Nederland aanwezige vogelpopulaties (zie ook van Kleunen *et al.* 2017). Daarnaast zijn er verschillen in de systematiek om de landelijke doelen te bepalen (ministerie van LNV 2006, Vogel *et al.* 2021).

[4] Op basis van de tellingen binnen het meetnet watervogels worden de aantallen nu uitgedrukt in seizoensgemiddelden in plaats van het maximum. Het seizoensgemiddelde is de som van maandelijkse schattingen (tellingen en modelvoorspellingen voor juli-juni), gedeeld door 12. Het is een maat voor de aanwezigheid van een soort in het gehele niet-broedseizoen waar afzonderlijke maandaantallen sterk kunnen wisselen. Het seizoensgemiddelde geeft een betrouwbaarder beeld dan het seizoensmaximum, waar toeval een grotere rol speelt.

[5] Natura 2000-gebied waar RWS of een provincie voortouwnemer is. De rol van voortouwnemer is vooral die van eerst verantwoordelijke bij het opstellen van het beheerplan.

de winter om een mix zal gaan van overwinterende vogels uit Noord-Europese broedgebieden en eigen broedvogels, die stand- en zwerfvogel zijn. Het ligt voor de hand om de ontwikkeling van de Slechtvalk als niet-broedvogel in de rijkswateren als indicator te gebruiken, omdat het aandeel van de eigen standpopulatie daar relatief laag is. In de Waddenzee en in/om de grotere wateren in de Zuidwestelijke Delta gaat met name om Noord-Europese overwinteraars die een winterterritorium verdedigen.

Tabel 1. Voorstel voor opgave (aantal vogels) per regio (rijkswateren en provincies exclusief aandeel rijkswateren) van de populatie van de Slechtvalk als niet-broedvogel voor 2050. De rijkswateren zijn gedefinieerd als het voortouwgebied van RWS. Voor vijf regio's is geen opgave genoemd, omdat het om lage aantallen gaat waarvan het aantal in de winter met name betrekking zal hebben op de eigen broedvogels die stand- en zwerfvogel zijn. Dit is overigens ook in de zeven wél genoemde regio's het geval, het minst in de rijkswateren. Tevens weergegeven zijn de huidige populatieomvang (gemiddeld seizoensgemiddelde), het aandeel binnen Nederland van de huidige populatie en de korte termijntrend. De trend heeft betrekking op de provincies inclusief de rijkswateren. n.b. = niet bepaald.

Regio	Huidige populatie (2014/15-2019/20)	Landelijk aandeel regio (2014/15-2019/20)	Trend (2008/09-2019/20)	Voorstel regionale opgave 2050
rijkswateren	85	32%	n.b.	85
Friesland	35	14%	matige afname	35
Zuid-Holland	35	14%	stabiel	35
Gelderland	20	7%	matige toename	20
Noord-Holland	15	6%	matige afname	15
Zeeland	15	6%	stabiel	15
Groningen	15	6%	stabiel	15
Noord-Brabant	15	5%	matige toename	15
Utrecht	10	4%	matige toename	10
Overijssel	10	3%	stabiel	10
Drenthe	5	2%	stabiel	5
Limburg	5	1%	matige toename	5
Flevoland	5	1%	sterke afname	5
Landelijk	270	100%	stabiel	270

Prioritering

De Slechtvalk als niet-broedvogel bevindt zich in een gunstige Staat van Instandhouding en er zijn voor zover bekend geen belangrijke potentiële conflicten met landelijke doelen of gebiedsdoelen met habitattypen en/of andere soorten. Er is daarmee geen aanleiding om via prioritering in enige vorm bij te sturen. De trend van de Slechtvalk in de rijkswateren kan fungeren als belangrijke indicator voor de situatie in Nederland voor overwinterende vogels uit Noord-Europese broedgebieden.

II. Inhoudelijke onderbouwing van de bouwsteen

1. Staat van Instandhouding (SvI)

De huidige SvI van de Slechtvalk als niet-broedvogel wordt als 'gunstig' beoordeeld:

Verspreidingsgebied	gunstig
Populatie	gunstig
Leefgebied	gunstig
Toekomstperspectief	gunstig
Staat van Instandhouding	gunstig

Het verspreidingsgebied (winterareaal) is in omvang toegenomen, terwijl de 'winterpopulatie' op de lange termijn is gegroeid (figuur 1), al is er in de laatste jaren sprake van stabilisatie. De populatieaantallen zijn momenteel gelijk aan de Gunstige Referentiewaarde (GRW) voor de populatie (zie soortspecifieke uitleg hieronder en generieke uitleg box 1) en tonen op de lange termijn een toename (tabel 2), waardoor het aspect populatie als 'gunstig' wordt beoordeeld. De omvang en kwaliteit van het leefgebied worden als 'gunstig' beoordeeld, waarbij kan worden aangetekend dat overwinterende Slechtvalken geen bijzonder hoge eisen aan het leefgebied stellen zolang er maar sprake is van een hoog aanbod aan potentiële prooien (vogels). Het toekomstperspectief is eveneens als 'gunstig' ingeschat. Er zijn geen drukfactoren bekend die op langere termijn tot een afname kunnen leiden, al is de recente sterfte als gevolg van aviaire influenza een aandachtspunt. In het doelendocument (ministerie van LNV 2006) werd de SvI op alle aspecten ook al als 'gunstig' ingeschat.

Nadere onderbouwing GRW[6]

De populatieomvang van de Slechtvalk als niet-broedvogel ten tijde van de inwerkingtreding van de Vogelrichtlijn (Directive Value, DV) betrof 70 vogels (gemiddeld seizoensgemiddelde 1977/78-1981/82). Om te bepalen in hoeverre de DV een populatieomvang op een gunstig niveau weerspiegelt wordt deze vergeleken met de Ecologisch Gunstige Referentie (EGR). Bij een soort als Slechtvalk, waar de carrying capacity waarschijnlijk nog niet bereikt is, geldt in principe het gemiddelde over de laatste zes seizoenen als EGR (Vogel *et al.* 2021). In recentere jaren (vanaf 2016) is er echter sprake van aanzienlijke sterfte onder overwinterende Slechtvalken door uitbraken van aviaire influenza, waardoor de groei tot staan is gekomen. Daarom is gezocht naar een andere periode die als EGR kan dienen. Rond 1950 nam de Europese populatie af door sterfte als gevolg van toepassing van persistente pesticiden zoals DDT in de landbouw en PCB's in de industrie, resulterend in 98% afname van de Fenno-Scandinavische populatie in enkele decennia (Ratcliffe 1980). Rond de inwerkingtreding van de Vogelrichtlijn was het herstel nog niet merkbaar, al waren de condities voor overwintering door een teruggedrongen inzet van bestrijdingsmiddelen al wel verbeterd. In 1984-1986 bestond niettemin nog 2,7% van de 20 miljoen kg aan landbouwontsmettingsmiddelen uit insecticiden (Bijlsma 1993). Rond 2010 stabiliseerde de populatie zich op een gunstig niveau, en ook op Europees niveau zijn de populaties weer als 'gunstig' te beschouwen (Keller *et al.* 2020). De gemiddelde populatieomvang in de periode 2005/06-2014/15 (270 vogels) geldt daarom als de EGR. De EGR ligt met 270 vogels boven de DV van 70 vogels, waarmee de GRW wordt bepaald op een seizoensgemiddelde van 270 vogels overeenkomstig de EGR.

Tabel 2. Informatie over de populatieomvang- en ontwikkelingen die betrokken is bij de beoordeling van de Staat van Instandhouding (SvI).

Aspecten kerngetallen SvI	Periode	Conclusie/output
Huidige populatieomvang	2014/15-2019/20	270 vogels (seizoensgemiddelde)
Beoordeling korte termijntrend	2008/09-2019/20	stabiel
Beoordeling lange termijntrend	1989/-2019/20	matige toename (3,3% per jaar)
Gunstige Referentiewaarde Populatie	EGR	270 vogels (seizoensgemiddelde)

[6] De te nemen stappen voor het bepalen van de GRW voor niet-broedvogels worden in detail toegelicht in Vogel *et al.* (2021), waarbij het stroomschema in figuur 5.5 (bepaling GRW) wordt gevolgd. Zie ook de generieke uitleg in box 1 van deze bouwsteen.

Box 1. Wat is de GRW en hoe wordt die bepaald voor niet-broedvogels

Bij de methodiek voor het bepalen van de SvI (Vogel *et al.* 2021) is het voor de beoordeling van het aspect populatie nodig om de actuele populatieomvang te vergelijken met een Gunstige Referentiewaarde (GRW, ofwel *Favourable Reference Value* (FRV)). De GRW schetst de populatieomvang in een ecologische toestand van een populatie die gunstig is en is een objectieve, wetenschappelijk onderbouwde waarde. Bij de bepaling worden alleen ornithologisch-ecologische aspecten betrokken. De GRW voor de populatiegrootte is geen doel op zich maar wel een belangrijke pijler voor de bepaling van de vitaliteit van de populatie. Voor een gunstige SvI moeten echter ook andere aspecten (verspreidingsgebied, leefgebied en toekomstperspectief) op orde zijn. Bij het bepalen van de GRW voor de populatie worden voor niet-broedvogels de hierna beschreven uitgangspunten gehanteerd.

- De Vogelrichtlijn bepaalt dat het niveau van de populatie ten tijde van de inwerkingtreding van de Vogelrichtlijn (1980), de *Directive Value* (DV), behouden moet blijven. Om te voorkomen dat de DV sterk wordt beïnvloed door piek- of daljaren wordt een gemiddelde over 5 seizoenen aangehouden: de periode 1977/78-1981/82. Wanneer de DV aantoonbaar gunstig is, wordt de GRW gelijk gesteld aan de DV. Er zijn echter gevallen waarbij de periode rondom 1980 aantoonbaar geen gunstige periode is, bijvoorbeeld als gevolg van drukfactoren zoals waterkwaliteit en doorwerking van pesticiden.
- Om te bepalen in hoeverre de DV een populatieomvang op een gunstig niveau weerspiegelt wordt deze vergeleken met de *Ecologisch Gunstige Referentie* (EGR). De EGR weerspiegelt net als bij broedvogels de gemiddelde populatieomvang in een periode waarin de ecologische omstandigheden voor de soort relatief gunstig waren. Deze gunstige referentieperiode varieert per 'voedsel-habitatgilde', soorten die overeenkomstige eisen stellen aan hun leefgebied (zie tabel 5.2 in Vogel *et al.* 2021). Wanneer de EGR op een hoger niveau dan de DV ligt, dan geldt de EGR als GRW; de DV zal dan een ongunstige of minder gunstige situatie weerspiegelen. Als GRW geldt dus de DV *tenzij* de EGR hoger is.
- Wanneer de GRW wordt gebaseerd op een EGR die beïnvloed is door een ontwikkeling vóór de inwerkingtreding van de Vogelrichtlijn die het leefgebied van een soort onomkeerbaar heeft verkleind, dan is de GRW naar beneden bijgesteld. Daarvan is sprake bij enkele soorten die in belangrijke mate gebruik maken van het Zuidwestelijke Deltagebied. Door de Deltawerken is foerageergebied definitief verloren gegaan en per relevante soort is dit in mindering gebracht op de GRW.
- In sommige gevallen kan de EGR niet worden bepaald, bijvoorbeeld omdat de soort sterk toeneemt (>1% per jaar). Dit is o.a. het geval bij soorten die zich recent gevestigd hebben. Dan is de GRW bepaald op het gemiddelde van de periode 2014/15-2019/20.

Voor een nadere uitleg wordt verwezen naar Vogel *et al.* (2021).

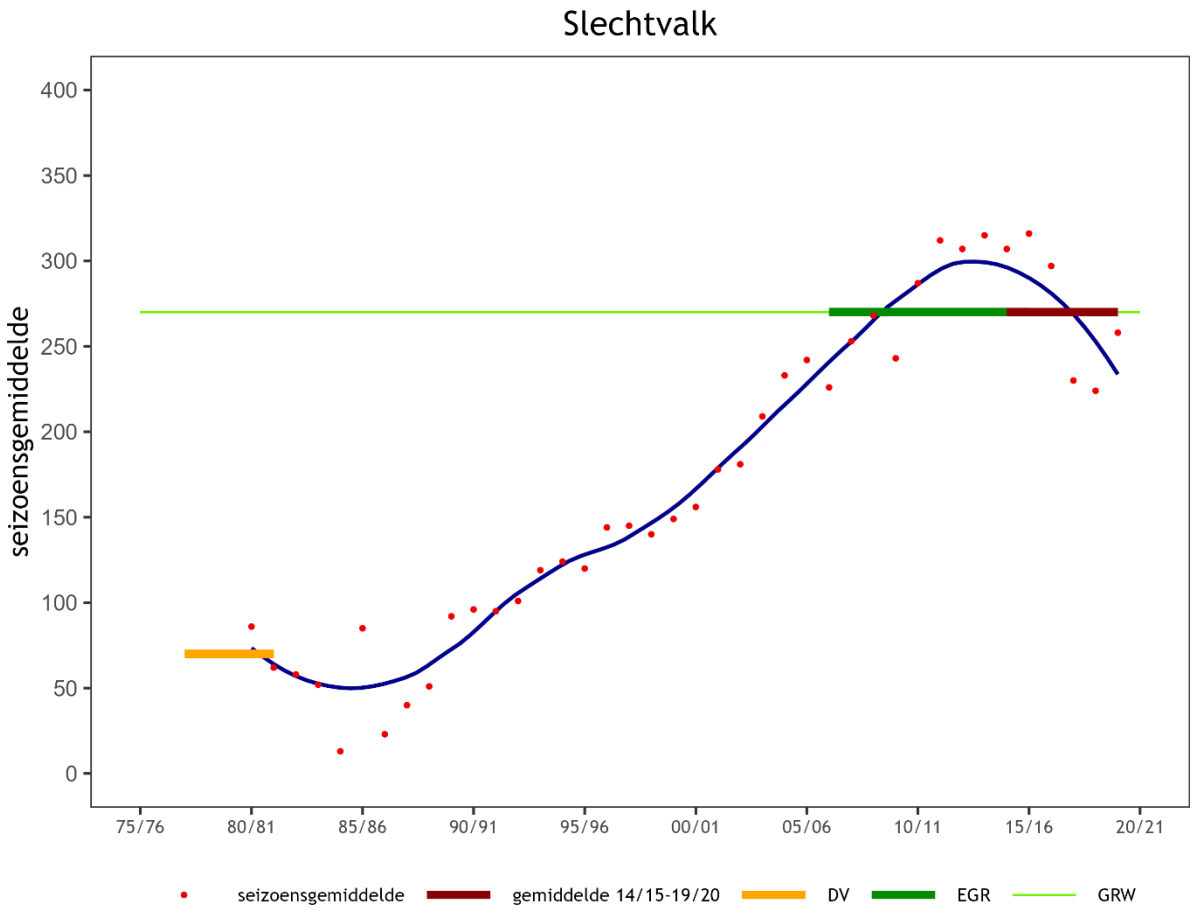

Figuur 1. Overzicht van de waarden waarmee de 'Gunstige Referentiewaarde' (GRW) voor de populatie van de Slechtvalk als niet-broedvogel is bepaald. Weergegeven is het globale populatieverloop op basis van de aantallen (seizoensgemiddelde, rode punten). Dit populatieverloop is weergegeven met een donkerblauwe solide lijn. Relevante waarden, inclusief de periode waar deze betrekking op hebben, zijn aangeduid met gekleurde horizontale balkjes: Directive Value (DV, 1977/78-1981/82, oranje), Ecologisch Gunstige Referentie (EGR, donkergroen) en populatieomvang in de periode 2014/15-2019/20 (donkerrood). De GRW zelf is weergegeven als lichtgroene horizontale lijn. Voor een verdere toelichting over de methodiek wordt verwezen naar box 1 en Vogel et al. (2021).

2. Landelijke opgave bij een gunstige Staat van Instandhouding (GSvI)

De populatieomvang overeenkomstig de GSvI komt uit op een seizoensgemiddelde van 270 vogels, overeenkomstig de huidige situatie. De landelijke opgave kan daarmee uitkomen op behoud van het huidige aantal overwinteraars.

III. Haalbaarheid

1. Beoordeling landelijke opgave

De populatie van de niet-broedvogels (overwinteraars) bevindt zich op een gunstig niveau, waardoor behoud van de populatie op het huidige niveau en omvang en kwaliteit van het leefgebied volstaat. Als overwinteraar komt de Slechtvalk wijd verspreid voor in Nederland (figuur 2).

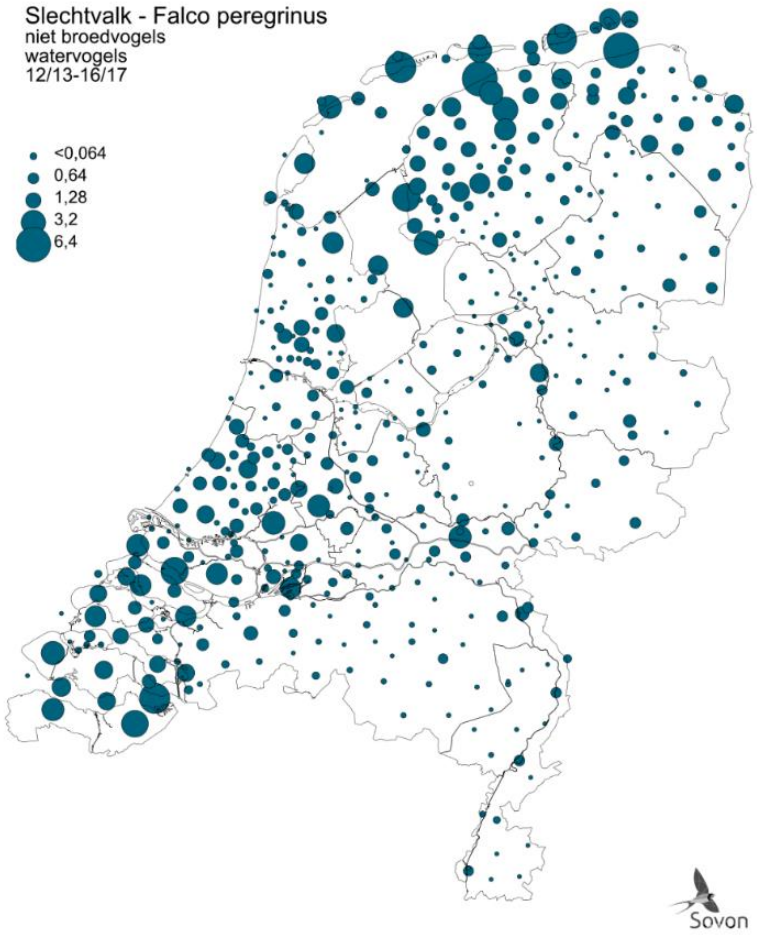

Figuur 2. Verspreiding van de Slechtvalk als niet-broedvogel in de periode 2012/13 - 2016/17. Weergegeven is het gemiddelde seizoensgemiddelde (vogels) per hoofdgebied (cluster van telgebieden) (Sovon 2021).

2. Knelpunten en maatregelen

Knelpunten
Er zijn waarschijnlijk geen knelpunten die op langere termijn een bedreiging vormen voor Slechtvalken die in Nederland overwinteren. Er zijn niettemin aandachtspunten:

- In recente jaren wordt de populatie beïnvloed door extra sterfte als gevolg van aviaire influenza (van den Brand *et al.* 2015, Slaterus *et al.* 2022). Een uitbraak in het winterhalfjaar van 2016/17 heeft wellicht 11-39% van de overwinterende Slechtvalken het leven gekost, mogelijk omdat ze besmette watervogels doodden en opaten, en/of aten van karkassen van besmette watervogels (Kleyheeg *et al.* 2017, med. T. Kuiken).
- De broedpopulatie van de Slechtvalk is in Nederland sterk toegenomen (Boele *et al.* 2021), waarbij volwassen vogels jaarrond in de omgeving van de broedlocatie jagen en onvolwassen vogels in de iets verdere omgeving rondzwerven. Overwinterende vogels van Noord-Europese herkomst, waarbij het om 500-800 verschillende vogels kan gaan (van Geneijgen 2018), zijn territoriaal en zullen andere Slechtvalken verdrijven (Ratcliffe 1980), hoewel gebieden met veel lokale Slechtvalken mogelijk als winterterritorium worden prijsgegeven (van Geneijgen 2014). Er is te weinig over deze intraspecifieke concurrentie bekend om te concluderen dat dit een (potentieel) knelpunt is voor overwinterende Slechtvalken.

Beheer en herstel-/verbetermaatregelen
Er zijn geen gerichte beheer- of herstelmaatregelen nodig om de overwinterende populatie op peil te houden.

Regionale verschillen
Er zijn geen belangrijke regionale verschillen bekend, hoewel overwinterende Slechtvalken in het Waddengebied op basis van dood gevonden vogels in recente jaren mogelijk meer dan elders getroffen zijn door sterfte als gevolg van aviaire influenza (med. T. Kuiken).

Relevante ontwikkelingen op het vlak van beleid en beheer
Er zijn geen specifieke beleids- en beheersontwikkelingen voor de Slechtvalk. Ten aanzien van de ontwikkelingen rondom de effecten van vogelgriep waarvan de Slechtvalk in toenemende mate een slachtoffer is wordt getracht beleid te ontwikkelen dat bij uitbraken de negatieve impacts te minimaliseren.

Ontwikkelingen op biogeografische schaal
De Slechtvalk is volgens de recente Europese Rode Lijst niet bedreigd en de populatietrend is positief (BirdLife International 2021). De Nederlandse winterpopulatie bedraagt slechts een gering deel van de totale Europese populatie. Inclusief eigen broedvogels, die standvogels zijn, gaat het om ongeveer 2% van de Europese populatie, Rusland buiten beschouwing gelaten (Wetlands International 2021).

Kennisleemtes
Op dit moment is er geen sprake van storende kennisleemtes. Sterfte als gevolg van aviaire influenza is een aandachtspunt, maar er zijn geen maatregelen beschikbaar om de gevolgen hiervan te beperken.

Beoordeling haalbaarheid populatieomvang in 2050
De SvI wordt al als gunstig beoordeeld en er zijn geen drukfactoren bekend die het behoud van de gunstige situatie in 2050 in de weg kunnen staan.

3. Advies landelijk doel

Geadviseerd wordt om uit te gaan van een landelijk doel met een seizoensgemiddelde van 270 vogels, overeenkomstig de situatie, waarin de populatie sterk groeide en zich nog geen grote sterfte door aviaire influenza manifesteerde. Er is geen noodzaak tot het formuleren van tussendoelen.

IV. Regionale opgave

1. Actueel voorkomen

Ongeveer een kwart van de Slechtvalken wordt buiten het broedseizoen waargenomen in Natura 2000-gebieden met een instandhoudingsdoel voor de Slechtvalk als niet-broedvogel (Waddengebied en Natura 2000-gebieden in de grote wateren in de Zuidwestelijke Delta; figuur 3, zie tabel 3). Ten minste de helft van de Slechtvalken die in de winter in Nederland verblijft behoort evenwel tot vogels van de eigen broedpopulatie, die stand- of zwerfvogel zijn. Vermoedelijk zullen die meer dan gemiddeld in en rondom de broedgebieden buiten het Natuurnetwerk Nederland (NNN) verblijven, omdat Slechtvalken vaak op hoge gebouwen in (sub)urbaan gebied broeden, en met name volwassen mannetjes jaarrond zeer plaatstrouw zijn (Ratcliffe 1980). Dit betekent dat het aantal overwinterende vogels uit Noord-Europese broedgebieden dat verblijft in het Waddengebied en in de Zuidwestelijke Delta hoger zal zijn dan een kwart van het aantal overwinteraars.

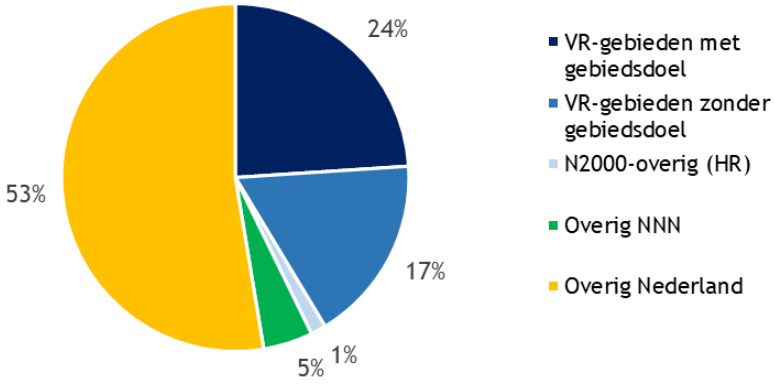

Figuur 3. Aanwezigheid in de afgelopen zes jaar (2014/15-2019/20, op basis van seizoensgemiddelde) in onder de Vogelrichtlijn aangewezen Natura 2000-gebieden met een instandhoudingsdoel voor de Slechtvalk als niet-broedvogel, de overige vogelrichtlijngebieden, overige Natura 2000-gebieden (habitatrichtlijngebieden), overig Natuurnetwerk Nederland (NNN) en overig Nederland (buiten N2000/NNN).

In figuur 4 wordt de verdeling gepresenteerd over de provincies en de rijkswateren. Het provincie-aandeel is exclusief rijkswateren, de aantallen in het rivierengebied worden wel aan de provincies toegekend. Voor deze indeling is gekozen omdat provincies en RWS (rijkswateren) de voortouwnemers voor de beheerplannen zijn. De rijkswateren, Friesland en Zuid-Holland zijn samen goede voor twee derde van de Nederlandse winterpopulatie. Hierin bevinden zich ook de Nederlandse broedvogels die jaarrond relatief veel in en nabij urbaan gebied verblijven. Het aandeel overwinteraars van noordelijke herkomst in de rijkswateren is mogelijk dus nog hoger dan figuur 4 suggereert.

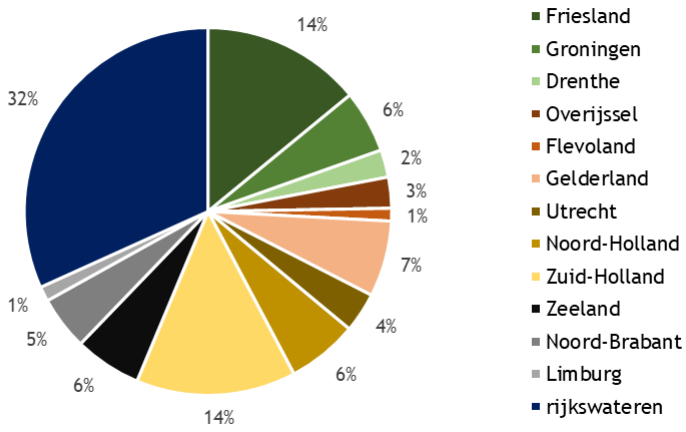

Figuur 4. Aanwezigheid van de Slechtvalk als niet-broedvogel in de afgelopen zes jaar (2014/15-2019/20) per provincie (exclusief rijkswateren) en in de rijkswateren. De rijkswateren zijn gedefinieerd als het voortouwgebied van RWS.

De 10 belangrijkste gebieden zijn te vinden in wetlands met watervogelconcentraties, met name in het Waddengebied en de Zuidwestelijke Delta (tabel 3).

Tabel 3. De belangrijkste gebieden voor de Slechtvalk als niet-broedvogel in de winterseizoenen 2014/15-2019/20 alsmede overige Natura 2000-gebieden met een instandhoudingsdoel (IHD) voor deze soort. Het procentueel aandeel in de Nederlandse winterpopulatie is indicatief weergegeven (afgezet tegen landelijk seizoensgemiddelde of -maximum). Functie(s) van het gebied: f (foerageren). Type berekening (waarde): m = seizoensmaximum. VR = (mede) onder de Vogelrichtlijn aangewezen als Natura 2000-gebied, VR = VR-gebied met een instandhoudingsdoel voor de Slechtvalk als niet-broedvogel, HR = in het kader van de Habitatrichtlijn aangewezen als Natura 2000-gebied (indien >5%), NNN = Natuurnetwerk Nederland (indien >5%), overig = overig Nederland, rw = rijkswateren (voortouwnemer RWS), IHD = huidig instandhoudingsdoel, - = geen IHD.*

Gebied	Status	Regio	Functie (waarde)	Huidig aantal	Aandeel in NL	IHD (vogels)
Waddenzee	VR*/HR	rw	f (m)	72	11%	40
IJsselmeer	VR/HR	rw	f (m)	10	5%	-
Westerschelde & Saeftinghe	VR*/HR	rw	f (m)	14	2%	8
Rijntakken	VR/HR	Gl	f (m)	7	4%	-
Markermeer	VR/HR	rw	f (m)	6	3%	-
Oosterschelde	VR*/HR	rw	f (m)	11	2%	10
Grevelingen	VR*/HR	rw	f (m)	11	2%	10
Oost- en Westdongeradeel	overig	Fr	f (m)	4	2%	-
Gronings-Drentse Veenkoloniën	NNN/overig	Gr/Dr	f (m)	3	2%	-
Zeeuws Vlaanderen (west)	NNN/overig	Zl	f (m)	3	2%	-
Haringvliet	VR*/HR	rw	f (m)	8	1%	8
Krammer-Volkerak	VR*/HR	rw	f (m)	5	1%	5

2. Advies voor regionale opgave voor 2050

Op grond van de potenties in de regio's is de regionale opgave voor de Slechtvalk als niet-broedvogel, dus in de functie als overwinteraar, voor 2050 in tabel 4 weergegeven. Hierbij dient te worden aangetekend dat het in de meeste regio's om een mix zal gaan van overwinterende vogels uit Noord-Europese broedgebieden en eigen broedvogels (en jongen daarvan), die stand- en zwerfvogel zijn. Het ligt daarom voor de hand om de ontwikkeling van de Slechtvalk als niet-broedvogel in de rijkswateren als indicator te gebruiken. In de Waddenzee en in en om de grotere wateren in de Zuidwestelijke Delta zal het relatief veel om overwinteraars gaan, omdat die een winterterritorium verdedigen.

Tabel 4. Voorstel voor opgave (aantal vogels) per regio (rijkswateren en provincies exclusief aandeel rijkswateren) van de populatie van de Slechtvalk als niet-broedvogel voor 2050. De rijkswateren zijn gedefinieerd als het voortouwgebied van RWS. Voor vijf regio's is geen opgave genoemd, omdat het om lage aantallen gaat waarvan het aantal in de winter met name betrekking zal hebben op de eigen broedvogels die stand- en zwerfvogel zijn. Dit is overigens ook in de zeven wél genoemde regio's het geval, het minst in de rijkswateren. Tevens weergegeven zijn de huidige populatieomvang (gemiddeld seizoensgemiddelde), het aandeel binnen Nederland van de huidige populatie en de korte termijntrend. De trend heeft betrekking op de provincies inclusief de rijkswateren. n.b. = niet beschikbaar.

Regio	Huidige populatie (2014/15-2019/20)	Landelijk aandeel regio (2014/15-2019/20)	Trend (2008/09-2019/20)	Voorstel regionale opgave 2050
rijkswateren	85	32%	n.b.	85
Friesland	35	14%	matige afname	35
Zuid-Holland	35	14%	stabiel	35
Gelderland	20	7%	matige toename	20
Noord-Holland	15	6%	matige afname	15
Zeeland	15	6%	stabiel	15
Groningen	15	6%	stabiel	15
Noord-Brabant	15	5%	matige toename	15
Utrecht	10	4%	matige toename	10
Overijssel	10	3%	stabiel	10
Drenthe	5	2%	stabiel	5
Limburg	5	1%	matige toename	5
Flevoland	5	1%	sterke afname	5
Landelijk	270	100%	stabiel	270

V. Prioritering

De Slechtvalk als niet-broedvogel bevindt zich in een GSvI en er zijn voor zover bekend geen belangrijke potentiële conflicten met landelijke doelen of gebiedsdoelen met habitattypen en/of andere soorten. Er is daarmee geen aanleiding voor prioritering in welke vorm dan ook.

Literatuur

BIRDLIFE INTERNATIONAL. 2021. European Red List of Birds. Office for Official Publications of the European Communities, Luxembourg.

BOELE A., VAN BRUGGEN J., HUSTINGS F., VAN KLEUNEN A., KOFFIJBERG K., VERGEER J. W. & VAN DER MEIJ T. 2021. Broedvogels in Nederland in 2019. Sovon-rapport 2021/02. Sovon Vogelonderzoek Nederland, Nijmegen.

BIJLSMA R.G. 1993. Ecologische atlas van de Nederlandse roofvogels. Schuyt & Co, Haarlem.

VAN DEN BRAND J.M.A., KRONE O., WOLF P.U., VAN DE BILDT M.W.G., VAN AMERONGEN G., OSTERHAUS A.D.M.E & KUIKEN T. 2015. Host-specific exposure and fatal neurologic disease in wild raptors from highly pathogenic avian influenza virus H5N1 during the 2006 outbreak in Germany. Veterinary Research 46: 24.

VAN GENEIJGEN P. 2014. Herkomst en populatiedynamiek van broedende Slechtvalken *Falco peregrinus* in Nederland in de eerste 24 jaar van een populatie in opbouw. Takkeling 22: 148-162.

VAN GENEIJGEN P. 2018. Slechtvalk *Falco peregrinus*. Pp. 378-379 *in:* Sovon Vogelonderzoek Nederland. 2018. Vogelatlas van Nederland. Kosmos Uitgevers, Utrecht/Antwerpen.

KELLER V., HERRANDO S., VOŘÍŠEK P., FRANCH M., KIPSON M., MILANESI P., MARTÍ D., ANTON M., KLVAŇOVÁ A., KALYAKIN M. V., BAUER H.-G. & FOPPEN R. P. B. 2020. European Breeding Bird Atlas 2: Distribution, Abundance and Change. European Bird Census Council & Lynx Edicions, Barcelona.

KLEYHEEG E., SLATERUS R., BODEWES R., RIJKS J.M., SPIERENBURG M.A.H., BEERENS N., KELDER L., POEN M.J., STEGEMAN J.A., FOUCHIER R.A.M., KUIKEN T. & VAN DER JEUGD H.P. 2017. Deaths among wild birds during highly pathogenic avian influenza A(H5N8) virus outbreak, the Netherlands. Emerging Infectious Diseases 23: 2050-2054.

MINISTERIE VAN LNV. 2006. Natura 2000 doelendocument. Ministerie van Landbouw, Natuur en Voedselkwaliteit, Den Haag.

RATCLIFFE D. 1980. The peregrine falcon. T &AD Poyser, Calton

SLATERUS R., SCHEKKERMAN H., KLEYHEEG E., SIERDSEMA H. & FOPPEN R. 2022. Impact van hoogpathogene aviaire influenza op vogelpopulaties in Nederland. Sovon-rapport 2022/90. Sovon Vogelonderzoek Nederland, Nijmegen.

VOGEL R., FOPPEN R., VAN DEN BREMER L., VAN TURNHOUT C.A.M. & VAN ROOMEN M. 2021. Methodiek voor de bepaling van de staat van instandhouding van vogels. Sovon-rapport 2021/26. Sovon Vogelonderzoek Nederland, Nijmegen.

Geraadpleegde websites:

SOVON VOGELONDERZOEK NEDERLAND. 2021. Slechtvalk. https://stats.sovon.nl/stats/soort/3200. Geraadpleegd op 16/11/2021.

WETLANDS INTERNATIONAL. 2021. Waterbird Population Estimates. http://wpe.wetlands.org/. Geraadpleegd op 24/11/2021.